WIKIPEDIA

Kogurja lingvo

La **kogurja lingvo** estis parolita en la malnova reĝlando de Kogurjo (37 a.K. – p.K. 668), unu el la Tri Antikvaj Regnoj de Koreio.

Enhavo

Klasifikado

Ekzistas iuj hipotezoj pri la klasifiko de la lingvo, sed ĉiuj ili estas diskutitaj kaj oni konsideras malfermitan problemon.[1]

La lingvon oni konas nur per malmultaj vortoj, la plejmulto de kiuj sugestas ke temas pri lingvo bopatriĝinta al la silla kaj influita sekve pro la tungus-manĉura lingvaro. Aliaj aŭtoroj partianoj de la altaja hipotezo kutimas klasifiki la kurgurjan lingvon en la altaja familio. La plimulto de koreaj specialistoj konsideras ke la lingvo de Kogurjo estis bopatriĝita al la altaja lingvaro. Krome oni renkontis gravajn similajn inter la lingvoj parolitaj en Baekje kaj en Kogurjo.

Fujea lingvaro

Iuj aŭtoroj proponis la nomitan fujean lingvaron kiu inkludus al la lingvoj de la ŝtatoj de Buyeo, Kogurjo, Baekje tiel kiel la malnova japana. La ĉinaj dokumentoj sugestas ke la lingvoj de Kogurjo, Buyeo, orienta Okjeo kaj Gojoseon estis similaj, kvankam la kogurja lingvo diferencis elstare de la lingvo de Malgal (Mohe). Iuj aŭtoroj indikas ke la lingvoj de Kogurjo, Baekje kaj Silla, similaj inter si (eble dialektoj) povus esti antaŭaj de la korea lingvo. Aliaj subtenas ke estus antaŭa de la japana lingvo.[2][3][4]

Leksika komparado

De la Kogurja lingvo apenaŭ oni konas ion. Nur estas disponebla listo de loknomoj kaj vortoj, de tiuj, kies prononcon ankaŭ ne oni konas kun ekzakteco.

La sekva tabelo komparas la figuran prononcon de tiuj terminoj, kun aliaj orientaj lingvoj:

Termino	Kogurja lingvo	Tjurka lingvaro	Mongola lingvo	Malnova Japa
君主	kʌi / kai(皆) kai-sɐ(皆次)	qaγan（可汗） kagan	kaγan(可汗)	ki_1mi_1 ("reĝo, imperies monarko")
善射	jumong,chumo (朱蒙,鄒牟)	***	jəmə ("noted bow"), Jobe-Mergen	tomo ("shooter's tool") tomo ("amiko, sekv tama ("bonega, animo") tuma ("konsileto")
金	so (蘇) sol (召尸, arĝento)	***	***	***
鉛	nəi-miuət/namer (乃勿)	***	***	namari
復舊土	ta mul(多勿)	***	***	tabi (度: tempo; ajna-r
北（背後）	je(提) jwat(絶) 椽那部,提那部,絶奴部,後部	arka ("back")	hoina （布里亚特语 huainə) utara umara	tʃe ("back")
南（前方）	kuan(灌) (灌奴部)	kuzey,Ön (antaŭa flanko)	***	kaɸo ("vizaĝo") kan-(予: "antaŭ-")
東（左）	źwən,sun(順), (順奴部)	doğu,sol ("maldekstra")	źeü , źegün	a-dʒuma/a-duma ("ori
西（右）	yən (涓), (涓奴部)	batı	ürüne , barun	yo- (善: "bona") ya- (否: "ne, sordid
石	***	taš	cilaɣu(n) （古蒙古语） culuu （喀尔喀蒙古） šuluu(n) (布里亚特语)	isi
巌,	pa-・ɪəi,pua-・ɪəi*pàl,pa'i	***	***	[[wiktionary:岩#Noun|i

峴，岑	/pua-斤ei,*paxe 巴衣,波衣,波兮			[[wiktionary:巖#Noun|i (eble senrelatita)
土地	no 内/奴～弩/悩 nori 奴閭	***	ńurū	nu/no (野: "lando")
國	(nua) > na / no 內,那,奴,惱 ra(羅)	ili	ulus (<*hulu-s<* bulu-s)	nu/na(奴)
城	hol / holo (忽) kuru / kolo (溝婁,屈,骨)	qol-γan	küri-yen 'fence, hedge, device',/qol-γan	koɸori (郡)
中	kabəl 加火	***	***	kaɸis- ("meza, helpo") kaɸi ("ovo, rezulto,
最大	māk (莫) ma(馬) makhara(莫何邏) 莫何邏繡支,莫何何羅支	***	***	ma- (prefikso, kiu sign "reala, granda, vera, p makana- (truly belo
主事者	makhaharaji (莫何何羅支/太大兄) ~ji("knabo")	***	***	ma- kakaɸu- (underta under orders,hold)>*kaga toto/titi (patro) dʒidʒi ("avo")
首領	makli-ji (莫離支) ~ji ("knabo")	baš ("kapo")	***	ma- kur-i ("to comm manage") dʒi ("avo")
峰	süni (首泥)	***	***	so$_1$ra ("sky; tip, top, ab trees, etc.)")
高	dat/§ap (aŭ tar) (達)	***	***	taka-/daka-（"high"）

山	tara / tal (達)	taγ （"montano"）	aɣula(n) （古蒙古语） ūl （喀尔喀蒙古） ūla （布里亚特语） aulə（达斡尔语）	tara(多羅) yama(山)/mure(山)
堤	tu (吐)	töpü	***	take$_2$（岳） tutu-mi tum- (to stack, to gather)
樹木	kıənul / naro? (斤乙)	ï̈ ("arbaro")/ï̈γac（树）	***	ki$_2$ / ke$_2$ 〜 ko$_2$kunu-ki oak)
水	mi (米) mie,moro(買,模盧)	***	mören(江, 海) müren（沐漣）/moron (木連) (Khitanese)	mi$_1$du/mi$_1$/mi$_1$n-
泉（井）	əɯl(於乙):井 iri(伊梨):泉	bul-a-q/bul-a-γ（喷泉、泉水）	ɯs (水: "akvo")	wi （井、水库、灌溉
池沼	nemi / naymi (内米)	***	namug ("marĉo")	? nami$_1$ ("wave")
河	kur(屈) na(那)	köl("lago")	***	kaɸa
海	padal (波旦)	***	***	wata
口	huət-tsʻii/ku ërtsi/k útsi< *kutui, >* kolci/ko-tsʻii (忽次/古次/串)	***	훌츠qurc（喀尔喀蒙古）("skewer, spit" 串)	kutu〜kuti/kuti < *kutu
進入	• ıi/*i (伊)	***	ire- 来	ir- 进入
新	ʃıəu/*sü 首	***	***	zu ("new, present, dev gleam") suga- ("freŝa")

牛	ʃɪəu/*sü 首	***	***	usi
豬	o-sie/o-s^i¨ʌŋ 烏斯/烏生	*doŋuz > domuz	***	usi ("bovo; catelo") wi ("swine")
鹿	kosya (古斯也)	***	***	kuzika
馬	***	***	mori〜muri	uma〜muma
斧	・ɪo-sie , nərə-si (於斯)	***	***	$wono_2$
廣	nərə-si, ə-si, (於斯)	***	osy/esy 阿斯(寛大:gererous, tolerant) nalai	naras-u ("roll, to level os-u ("transcend, s e-si ("right, wide enough")
翼	nərəgi əji(於支)	*älig > el ("mano")	***	tadamgi(arm) atʃi (piedo, pro pluvo, mono)
横	・ɪo-sie/*es (於斯)	***	***	yo_2ko_2（横)/yo_2k-（避
谷	tan/tuən/t'ən (旦,頓,呑)	***	***	tani
穀	niəŋ-biuʌt 仍伐	***	***	ina-ɸo（"ear of rice") mi2（"fruit, seed, g nebar-("stickiness (
粗	kuət-・ɪəi (骨衣)	***	***	kata- ("tough, firm")
耕	ka-ʃɪi	kerci-（"tondi, tranĉi, to	***	kar- ("to plow")

	(加尸)	dig trenches"）		
邊	ka-(・a) (加阿)	kera	***	ha("edge, blade")kari("
圓	toŋ-pɪuəi (冬非)	***	***	tubura（丸）/maro（) "rondo"）
丸	anʃi, anʒip, ɣwando (安市,安十,丸都)	***	ənduhə （达斡尔语）	azi ("reason, value")
足	tor (廻)	***	***	tar- (足る: "enough, la reach")
毛	tʰjʌr (鐵)	***	***	***
重	biar/bɪɛt (別)	***	***	ɸe
松	pɪu-sie/pɪu-so (扶蘇/扶蘇)	***	***	matu
深	bɪuk-sie/puk (伏斯)	***	***	ɸuka-si/puka-
狌	yia-ʃɪi (也尸)	***	***	itatʃi (mustelo)
隣	ɪi-bɪuʌt (伊伐)	***	***	iɸa("residences") iɸa-udo/iɸa-ɸito("fa genealogio") iɸawi/iɸewi("domic domoj")
霜	sat (薩)	***	***	sai, see, zai, zae (dialektaj japanaj v "icicle" aŭ "ice branches of trees surface of a body c
菁	ka-tʃɪe (加支)	***	***	kati/katʃin(brown/lush (en la pasinteco)

鵠	ko-・ɪəi (古衣)	qoγu	***	kukuϕi_1〜kubi_1("cigno
群落	ul (于尸)	uruk ("clan")	ulus ("popolo, nacio, tribo, horde")	udi ("klan,o familio; the of one's family, the soc of one's family, lineage familia nomo")
牙	kʌi-ʃii (皆尸)	***	***	ki_1 ("fang; tusk")
平	pii-lɪɛt (比烈)	biri	***	ϕ$i_1$ra- (比良: flat, level) taira("flat")
母親	ya chi (也次)	Ana	***	ϕaϕa("patrino")/oya("p
嬰兒	gɪəu-sie / kus / kyus (仇斯)	koto(儿子，匈奴語) kız （女孩、女儿） O'gul	***	ko_1 (子)
熊	komok (功木)	***	***	kuma
兔	u-sie-həm (烏斯含)	tawïsγan	***	usagi1 / wosagi1
見面	pʌk/*pak (伯)	bak-（"vidi, rigardi; trovi"）	***	mak- (設: "to obtain, to to make") ϕak- (別 : "vi kompreni")>*wakar ϕakar- (諮・計: "to to talk, to obtain")
難	ma	***	***	ma- ("truely, really")

	(馬)			
心／胸	kıo-sıi (居尸)	göğüs	kökün	ko$_2$ko$_2$ro$_2$("koro")/korc
韮	mai-t∫ıi (買尸)	***	maŋgirsun(野蒜)	mi$_1$ra(韮)
根	tsʌm (斬)	***	***	tukene("radiko, nodo,
文	kɯl/kıən-∫ıi (斤尸)	***	***	kak-(to write) kuk-/*kurum-(to co form, to bind) ko$_2$to$_2$ （ "vorto, lingvo"）
玉	ko-∫ie (古斯)	***	gas	kusiro$_2$（"bracelet")
孔	dzei ⟨tsei⟩ -ts‘ii 斉次/濟次	***	***	t∫uk-(透), t∫uki（隙）
穴	kap,kap-pii 甲,甲比	qapca（"gorge, ravine"）, qapı̈γ（"Gate"）	***	kaɸi$_1$ （"gorge, strait, valley")
三	mir, mil (密) siet/s^ïei (悉/史)	bis(5)	gurav	mi$_1$
五	ütsi,uci,üc, uca,uchha (于次,弓次)	üç(3)	tabun	itu
七	nan-・ıən, nanən,nanun, nanin (難隠)	Yeti	***	nana
十	tək,duk (德)	on toquz(9)	arav	to$_2$/to$_2$wo

黑	*kəmər, kəmhək (今勿)	Qara	***	kuro$_1$
白	nə ɣei ʃıi-lap (奈兮 / 尸臘)	Aq	***	sira(白)
紅	s^a-bıuk s^a-pıuəi-kıən sa(i)puk, sa(i)pikon sapi 沙伏, 沙非斤	Qyzyl	*hulaɣan > ulaan	so$_2$ϕo<*so$_2$po/so$_2$ϕo(朱)/sa(接頭語)
黃	kweyru/kuət	***	***	ki2-~ kú-
綠	puruk/bıuʌt-lıək (伐力)	***	***	mido

Vidu ankaŭ

- Korea lingvo
- Altajaj lingvoj: tjurka lingvaro, tungus-manĉura lingvaro.
- Fuja lingvaro

Referencoj

Notoj

1. ↑ *Journal of Inner and East Asian Studies*, **2**, Decembro 2005 (http://www.historyfoundation.or.kr/Data/DataGarden/Journal(02-2)(2).pdf)
2. ↑ Fan Ye, *Book of the Later Han*, volume 85; the *Dongyi Liezhuan*
3. ↑ Wei Shou, *Book of Wei*, volume 100; the *Liezhuan* 88, the Wuji
4. ↑ Li Dashi, *History of Northern Dynasties*, volume 94; the *Liezhuan* 82, the Wuji

Bibliografio

- Beckwith, C. I. (2004). *Koguryo, the language of Japan's continental relatives: an introduction to the historical-comparative study of the Japanese Koguryoic languages with a preliminary description of Archaic northeastern Middle Chinese*. Brill's Japanese studies library, v. 21. Bostono: Brill. ISBN 90-04-13949-4
- Beckwith (2006). "Methodological Observations on Some Recent Studies of the Early Ethnolinguistic History of Korea and Vicinity." *Altai Hakpo* 2006, 16: 199-234.

- Beckwith (2006). "The Ethnolinguistic History of the Early Korean Peninsula Region: Japanese-Koguryoic and Other Languages in the Koguryo, Paekche, and Silla Kingdoms." *Journal of Inner and East Asian Studies*, 2006, Vol. 2-2: 34-64.
- Beckwith (2007): Koguryo, *the Language of Japan's Continental Relatives: An Introduction to the Historical-Comparative Study of the Japanese-Koguryoic Languages, with a Preliminary Description of Archaic Northeastern Middle Chinese*. Brill Academic Publishers, 2004. ISBN 90-04-13949-4. Second edition, 2007. ISBN 90-04-16025-5
- http://thomaspellard.ryukyu.googlepages.com/reviewkoguryro.pdf

Eksteraj ligiloj

Japane

- 娜々志娑无のぺぇじ (http://www.geocities.co.jp/CollegeLife-Club/5420/koukuri.html/)
- 高句麗語の研究を勉強する (http://www.dai3gen.net/kg0.htm)

Angle

- The Language(s) of Gogurye o - Journal of Inner and East Asian Studies (http://www.historyfoundation.or.kr/Data/DataGarden/Journal(02-2)(2).pdf)